םינויים ועי׳ בפירש״י שס],

ג) [ר"ה יו:], ד) [עי' תוספות לעיל מז. ד"ה

יאמאין, ה) בקרא ההיא,

ו בשלר המשנה () בשלר המשנה

ליתא שנאמר], **ה**) [בסדר משנה לא תבנה עוד],

ע) ובסדר המשנה אפיי

ב) [בסור התפטי מפי גנות וכוי], י) [לעיל טז:], כ) [הא דירושלים נחלקה

לשבט יהודה ובנימין ע"פ הדיבור היה. ח"י ביומא יב.], () ל"ל ילאו והדיחום

וכו׳ דנין בסייף כו׳. רש״ש.

הגהות הגר"א

[א] גמ' רלונו. נמחק ונ"ב

לביונו: [ב] שם לישועתו. נמחק ונ"ב לתפארתו: [ג] שם שנאמר נמחק:

[ד] שם שנאמר נמחק:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] מתגי' הרי אלו מצילין אותה שנאמר וכו' הרי אלו

לה א מיי׳ פ״ד מהל׳ ע״ז הלכה ב סמג עשין טו: לו ב מיי שם (הלכה ה) והלכה ו:

לו ג מיי׳ שם הל׳ ב: לח ד מיי׳ שם הל׳ ו: למ ה מיי׳ שם הל׳ ו: ב ו מיי שם הלי י: מא ז מיי שם הלי ו: מב ח מיי שם הלי יג: ט [מיי שם הלי טו]: מג י מיי שם הלי טו: מג י מיי שם הלי טו: מד כ מייי שם הלי ח: מה ל מ מייי שם הלי ב: בור ב מיי׳ שם הל׳ ד:

תורה אור השלם וְעַתָּה יִגְדֵּל נָא כֹּחַ נָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ רמדרר ידי יד רמדרר ידי יז לביתר נאוה קדש יי לארך ימים:

3. תִּפְּלָה לְמֹשֵׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲרֹנְי מְעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לְנוּ בְּדֹר וְדֹר: תהלים צא ָרָיא. 4. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיְ צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאָר ישעיהו כח ה 5. ולְרוּחַ מִשְׁפָּט לִיּוֹשֵׁב עַל הַמִשׁחוֹ יִי בי כַּבּי בְּיֶּבֶּי מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שְׁעְרָה: ישעיהו כח ו

6. וְגָם אֵלֶה בַּיַּיִן שָׁגוּ יבַשַּׁכָר תָּעוּ כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשַּׁכָר נִבְלְעוּ מִן הַיִּיִן שָׁגוּ בַשַּׁכָר נִבְלְעוּ מִן הַיִּיִן תָּעוּ מִןְ הַשְּׁכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה פָקוּ פִּלִילִיָה:

ישעיהו כח ז 7. וְלֹא תִּהְיֶה זֹאת לְךְ לְפּיקָה וּלְמִּבְשׁוֹל לֵב לַאדנִי וְלִשְׁפֶּךְ דְּם חִנָּם וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוּ וְהֵיטִב וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוּ וְהֵיטִב יָיָ לַאדֹנִי וְזְכַרְתָּ אֶת

שמואל א כה לא 8. וְכִי יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפּוּ אַשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלֶדֶיהָ ולא יהיה אסון ענוש יֵעְנֵשׁ בַּאֲשֶׁר יָשִית עָלָיו נַעָנַשׁ בַּאֲשָׁר יָשִית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בִּפְלִלִים: שמות כא כב פּ יָצְאוּ אֲנְשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעֵל מִקְרְבֶּךְּ וַיַּדִּיחוּ אֶת ישְׁבֵי עִירָם לֵאִמֹר ֶּנֵלְכָה וְנֵעַבְּדָה אֱלֹהִים נֵלְכָה וְנַעַבְּדָה אֱלֹהִים אֲחַרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְהֶם: דברים יג יד 17. תַּבַּּוּת תָּבָּּת עָּוּת יְּשְׁבֵּי הָעִיר הַהָּוּא לְפִי חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת כָּל אָשֶׁר בָּה וְאָת בְּקְמָתְּהְ לְפִי תְּרָב: דברים יג טו 11. וְאָת בְּל שְׁלְלָה תַּקְבֹץ אָל תּוֹךְ רְחֹבָה וְאָת בְּל שְׁלְהְ בְּלִיל לִייֵּ וְאָת בְּל שְׁלְלָה בְּלִיל לִייָּ ָּאֱלֹהֶיף וְהָיְתָה תֵּל עוֹלְם לא תִבָּנֶה עוֹד:

דברים יג יז דברים יג יז 12. וְלֹא יִדְבָּק בְּיָדְךְ מְאוּמָה מִן הַחֵּרֶם לְמַעַן יָשוּב יִיָּ מַחֲרוֹן אַפּוֹ יָשוּב יִיָּ ישורב יין בווורון אפו וְנְתוֹ לְרְ רְחָמִים וְרְחַמְּךְ לְאָבֹתְיף: דברים יג יח 13. וְאָת עֵין וְאָת מַגְרָשָׁרְ וָאָת יִשְׁר וְאָת מגרשה את בית שמש ַבְּאָן טֶּרְי עֶּרִים תַּשְׁע וְאֶת מִגְרְשֶׁהְ עְרִים תַּשְׁע מֵאַת שְׁנֵי הַשְּׁבְטִים הָאֵלֶה: יהושע כא טז

כל שללה ולא שלל שמים. דשלל

שמים פלט: מכאן אמרו הקדשות שבתוכה יפדו. כלומר אין נשרפין

אמר לפניו וכו'. והשתח [מסתברח] כמ"ד חרך חפים רחה שכיון שראה [מדה זו] בהקב"ה שהוא ארך אפים אף לרשעים שמח: עדוחיך וגו' ה' לאורך ימים. היינו מדת ארך אפים ועליה אמר משה עדותיך נאמנו מאד שראה אותו בחורב ופסוק זה מרע"ה אמרו דכתיב לעיל

שללה דקדש אקרי ולא מזלזלינן ביה כולי האי: מעשר שני. אע"פ מיניה תפלה למשה איש האלהים וגו': **יכול לכל.** למי שעושין צביונו אמר לפניו רבש"ע ולא כך אמרת לי אף אע"פ שמתגאה: כשירים. שיריים לרשעים והיינו דכתיב יועתה יגדל נא כח שאין נחשבין כך אינו חשוב בעיניו ה' כאשר דברת לאמר ר' חגא הוה סליק ואינו מתגאה: ולרוח משפט. שופט ואזיל בדרגא דבי רבה בר שילא שמעיה את רוחו: שרודה בילרו. שבועט לההוא ינוקא דאמר ²עדותיך נאמנו מאד בילרו וחוזר בתשובה מן העבירה לביתך נאוה קדש ה' לאורך ימים וסמיך שעבר: ומסגבר בילרו. מרגיז יל"ט ליה יתפלה ®למשה וגו' אמר ש"מ ארך אפים על יצה"ר אם היצה"ר אמר לו עשה ראה יא"ר אלעזר א"ר חנינא עתיד הקב"ה עבירה זו לא דיו שנמנע מן העבירה אלא הולך ועושה מלוה. ומתגבר עדיף להיות עמרה בראש כל צדיק וצדיק שנאמר מרודה: שערה. אלו בתי כנסיות: יביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי מה נשתנו אלו מאלו. שיש בהם מדות ולצפירת תפארה לשאר עמו וגו' מאי לעמרת הללו מן השאר אמר הקב"ה ביין צבי ולצפירת תפארה לעושים ואו רצונו ומצפים שגו: ואין פלילה אלא דיינין: בו לישועתו יכול לכל ת"ל לשאר עמו יילמי בותבר' ילאו אנשים בני בליעל שמשים עצמו כשירים זולרוח משפט ליושב מקרבך. שאין להם חלק לעוה"ב: על המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שערה וידיחו את (אנשי) [יושבי] עירם. הא אין נהרגים עד שיהיו מדיחיה ולרוח משפט זה הרודה את יצרו וליושב על מאותה העיר ואותו השבט עלמה המשפט זה הדן דין אמת לאמיתו ולגבורה דכתיב מקרבך מקרב אותו שבט זה המתגבר ביצרו משיבי מלחמה זה עלמו: עד שיודה רובה. דכתיב [דברים שנושא ונותן במלחמתה של תורה שערה יג יושבי העיר משמע ישובה של עיר אלו שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות היינו רובה. לישנא אחרינא עד שיודח ובתי מדרשות אמרה מדת הדין לפני רובה דכתיב מקרבך קרי ביה מרובך: ה"ג עד שיודה רובה עד הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו אמר שידיחוה חנשים: חו שהיו מדיחיה לה יוגם אלה ביין שגו ובשכר תעו [וגו'] פקו הולה לה. שלא היו מאותה העיר: פליליה ואין פוקה אלא גיהנם שנאמר ילא הרי אנו ריחידים. שהן בסקילה תהיה זאת לך לפוקה ואין פלילה אלא דיינין שנאמר יונתן בפלילים: בותני' אנשי וממונן פלט: ולריכים ב' עדים והתרחה לכל חחד. כדיליף בגמרח בן עיר הנדחת אין להם חלק לעוה"ב שנאמר יחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את ומתוך שהחמרת עליו במיחחו הקלת (אנשי) [יושבי] עירם אואינן נהרגים עד עליו בממונו: הכה סכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב החמרת והגמלת שיהיו מדיחיה מאותה העיר ומאותו השבט העוברת ממקום למקום מלילין. ועד שיודח רובה ועד שידיחוה אנשים הדיחוה מדכתיב יושבי מכלל דשיירה של נשים וקטנים או שהודח מיעוטה או שהיה חמרים וגמלים שנשתהו בעיר ל' יום מדיחיה חוצה לה הרי אלו כיחידים יוצריכין כדמפרש בגמרא [קיב.] דהוו להו יושבי . ב' עדים והתראה לכל אחד ואחד זה חומר העיר הרי אלו מצילין אם רוב אנשי ביחידים מכמרובים ישהיחידים בסקילה העיר הודחו וחמרים וגמלים משלימין לפיכך ממוגם פלט יוהמרובין בסייף לפיכך המיעוט ועושה אותם רוב מצילין ממוגם אבד ייהכה תכה את יושבי העיר עליהם שאין ממונם אבד אלא נדונים כיחידים. וגורמין נמי לעשות אותה ∘הואת לפי חרב יהחמרת והגמלת העוברת עיר הנדחת אם משלימים לעיר ממקום למקום או הרי אלו מצילין אותה ניו שנא' הנדחת לעשות רוב אלא הא פסיקא החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמתה טפי דחמרת וגמלת אין דעתם לפי חרב ימכאן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה מעורבת עם בני העיר להיות נדונין אובדין שבחוצה לה פליטין ושל רשעים עמהן: ה"ג החרם אותה וכל אשר בין שבתוכה בין שבחוצה לה הרי אלו בה מכאן אמרו לדיקים וכו' ושל אובדין 🗗 שנאמר ייואת כל שללה תקבוץ אל רשעים בין מתוכה בין מחולה לה תוך רחבה וגו' אם יאין לה רחוב עושין לה אבודים. בגמרא [שם] מפרש לה מדכתיב רחוב היתה רחבה חוצה לה כונסין אותה כל: ואם כל שללה מקבוץ אל מוך רחובה אין לה רחוב עושין לה רחוב. לתוכה שנאמר יי ושרפת באש את העיר ואת ורחובה דהשתא נמי משמע: היה כל שללה כליל לה' אלהיך שללה ולא שלל רחובה חולה לה. שמקום קבוך בני שמים מכאן אמרו יההקדשות שבה יפדו העיר היה חוץ לעיר כונסין אותה ותרומות ירקבו "מעשר שני וכתבי הקדש יגנזו כליל לה' אלהיך אמר ר"ש אמר הְקב"ה לעיר שלריך לעשות לה רחוב בתוכה. רחוב סרטיא גדולה: את העיר ואת

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

איקרי לא אמרי׳ ישרף אלא יגט וכן כתבי הקדש יגמו: ה"ג כליל לה" אלהיך אר"ש אמר הקב"ה וכו' כאילו אתה מעלה עולה שהוא כליל לפני: לה תעשה גנות ופרדמין וכו'. בגמ' [קיג.] מפרש במאי פליגי: לכמו שהיחה. ביישוב בחים: גמ' יצאו הם ולא שלוחם. אם המדיחין עלמן ילאו ט והדיחן והרי הם מרובים ודנין בסייף אבל אם הדיחו ע"י שליח כיחידים הם בסקילה וממונם פלט: אין אנשים פחות מב'. דע"י מדים חחד חיו נעשית עיר הנדחת: בקרבך. משמע באמצע ולא מן הספר שאם היתה עיר של ספר בין מחוז עובדי כוכבים למחוז ישראל אינה נעשית עיר הנדחת דגזירת הכתוב היא שלא מעשה עיר הנדחת: יושבי העיר ולא יושבי עיר אחרת. דהיינו מדיחי׳ מחולה לה: לאמר נלכה ונעבדה. בתחום ומקלת מושכת לתחום אחר שבט אחד נוטל חלק באותו קלת הארץ.

אלא הרי הם כשאר הקדש שלריך פדייה כ״ש דשלל שמים הם:

ותרומות ירקבו. ובגמ' [קיב:] מוקמי לה בתרומה ביד כהן דממון כהן

הוא וחל עליה איסור דעיר הנדחת דנהי דבשריפה לא הויא עם שאר

שהוא נאכל לישראל הואיל וקדש

מתמה שנמתר וכוי היי מנו אומה למוכה שנאתר אלו אומה למוכה שנאתר אלו ג"פ שנאתר נמחקו: ב] רש"י ד"ה ולריכין וכוי כדיליף בגמי כאן הס"ד משמע של"ל לפנינו שכך אומרים נלכה ונעבדה ואין אמירה אלא בעדים. אלמא לריך עדים לכל אחד ואחד שיעידו ומה"ד יחידים: עליהם מה שאמרו וה"ג לריך התראה לכל א' וא' מהס: חולקין עיר אחת. בתחלה כשחלקו ישראל את הארץ מוסף רש"י היו רשאין ליתן ולחלוק עיר א' לב' שבטים כגון אם אירע להם עיר

ע"פ הגורל נחלקה הארץ אם נפתלי

עולה תחום גינוסר עולה עמו דהכי

אמרינן בב"ב בפרק י"נ ומנחילין

(דף קכב.): אין חולקין. אלא כולה של אותו השבט שרובה בתחומה:

מאי לאו אע"ג דמדיחיה מאותה עיר.

אם יהיו מאותו שבט נעשית עיר

הנדחת ואי לא לא שאם אינו מאותו

שבט שהודחו אלא משבט אחר שבעיר

אינו בסייף אלא בסקילה אלמא

אפשר שיהו מן אותה העיר ולא

מאותו שבט וה"ד כגון שחלקו עיר

אחת לשני שבטים: לא. לעולם

אימא לך דאין חולקין והיכי משכחת

לה מאותה עיר ולא מאותו שבט כגון

דנפלה למדיחיה בירושה מקצת העיר

ע"י בת יורשת נחלה: ערים תשע

מחת שני השבטים החלה. ממטה

יהודה וממטה שמעוז נטלו ט' ערים

ונתנום ללוים: מאי לאו דשקל מהאי

ד' ופלגא. שהיתה עיר א' של

יהודה ושמעון ונטלו מהם אלמא

חולקין עיר אחת לשני שבטים: ה"ג

לא ד' מהאי וה' מהאי: א"ה לפרוש

פרושי. הי נינהו שבט דשקיל מיניה

ה' והי נינהו דשקיל מיניה ד'

ואמאי כתיב ערים תשע מאת

שני השבטים משמע דבשוה שקל:

ילרוח משפט. לשופטים את רוחן יהיה לעטרה (מגילה טו:). הרודה את (שם, לגירסת דן את יצרו). המתגבר ביצרו. אינו שערה שמשכימין כו'. והיינו שערה, שנעשים שוערים לפתוח דלתות בהשכתה ולאחר שם עד זמן נעילתו (שם). גם אלה. אלו הרשעים הנידונין בגיהנם, ביין שגר. כלומר אף הס עשו כהס לפיכך דנס (שם). פקו פליליה. לגיהנס נשפטו (שם). החמרת והגמלת. שיירא של חמרים ושל גמלים (ב"ב ח.).

> עליכם כאילו אתם מעלים עולה כליל לפני והיתה תל עולם ∞לא תעשה ∞גנות ופרדסים דברי ר' יוםי הגלילי ר"ע אומר כלא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה נבנית אבל נעשית היא גנות ופרדסים בולא ידבק

בידך מאומה מן החרם שכל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם: גמ' ת"ר יצאו הן ולא שלוחין אנשים לאין אנשים פחות מכ' דבר אחר אנשים פולא נשים אנשים ולא קטנים בני בליעל בנים שפרקו עול שמים מצואריהם ימקרבך יולא מן הספר יושבי עירם ולא יושבי עיר אחרת לאמר שצריכין עדים והתראה לכל אחד ואחד איתמר ר' יוחנן אמר חולקין עיר אחת לשני שבטים ור"ל אמר אין חולקין עיר אחת לב' שבטים איתיביה ר' יוחנן לר"ל עד שיהו מדיחיה מאותה העיר ומאותו שבט מאי לאו אע"ג דמדיחיה מאותה העיר אי איכא מאותו שבם אין אי לא לא ש"מ חולקין עיר אחת לב' שבטים לא דנפלה ליה בירושה א"נ דיהבוה ניהליה במתנה איתיביה יערים תשע מאת שני השבמים האלה מאי לאו ארבע ופלגא מהאי וארבע ופלגא מהאי וש"מ חולקין עיר אחת לב' שבמים לא ארבעה מהאי וחמש מהאי אי הכי לפרוש פרושי

אם אתם עושין דין בעיר הנדחת מעלה אני